

Deel IV: Beschouwingen bij de vroegere en nieuwe denkpistes

7. De vóór het tussentijds rapport gehouden bespreking van de vier mogelijke politiestructuren

7.1. Algemeen

7.1.1. Overzicht van de besproken structuren

Vooraleer het eigenlijke eindadvies van de “*experten-commissie*” te bespreken, moet even in het kort worden teruggekomen op de bespreking van de mogelijke politiestructuren, waarover in het tussentijds verslag om opportuniteitsredenen geen verslag werd uitgebracht.

De “*expertencommissie*” besprak uitgebreid:

- het behoud van het bestaande. Hierbij kwamen twee alternatieven aan bod:

⇒ *het eenvoudige behoud van het bestaande model;*

⇒ *het behoud van het bestaande, maar functioneel hervormde model van de drie algemene politiediensten met eigen specialisatie van de gerechtelijke politie bij de parketten en de rijkswacht en een regeling van hun onderlinge samenwerking;*

- de oprichting van een federale criminele politie door samenvoeging van de gerechtelijke politie bij de parketten en de laboratoria van wetenschappelijke en technische politie met de gerechtelijke officieren van het Hoog Comité van Toezicht, de Centrale Dienst voor de bestrijding van de Georganiseerde Economische en Financiële Delinquentie, de Bewakings- en Opsporingsbrigades (BOB's) en eventuele opsporingsdiensten van de gemeentepolitie;

- de creatie van een lokale politie gevormd door de samenvoeging van de huidige gemeentepolitiediensten en de plaatselijke rijkswachtbrigades en een gespecialiseerde politie gevormd door de samenvoeging van de huidige gerechtelijke politie bij de parketten en de rest van de rijkswacht met een herdefinitie van de relaties en de rollen van de verschillende actoren, te weten de band tussen de lokale en de gespecialiseerde politie en de politieoverheden en de politie;
- een eenheidsstructuur, waarbij twee alternatieven werden besproken:

⇒ een model van eenheidspolitie waarin de drie algemene politiediensten worden samengevoegd;

⇒ een model met de creatie van één federale politie, waarin de rijkswacht en de gerechtelijke politie worden samengevoegd, naast een gemeentelijke politie, met samenwerking in het raam van de interpolitiezones.

Hierna volgt een korte bespreking van ieder van de voorgestelde modellen. De behandeling van de modellen greep niet in die volgorde plaats; deze volgorde was louter toevallig. De huidige schikking is een logische, d.i. van min tot meer.

7.1.2. Het eenvoudige behoud van het bestaande model

Er werd wel geen uitgebreide bespreking aan gewijd, maar het dient te worden vermeld dat één lid van de “*expertencommissie*” opkwam voor het eenvoudige behoud van het huidige model van de drie bestaande politiediensten met concurrerende bevoegdheden. Het eenvoudige behoud van het bestaande model zou volgens dit lid geen probleem vormen, mocht men maar strikt de bepalingen van het wetboek van strafvordering naleven.

7.1.3. De federale criminele politie

Twee mogelijke modellen van federale criminele politie werden voorgesteld. Het ene voorstel kopieert de interne structuur van de huidige gerechtelijke politie bij de parketten, in die zin dat het zwaartepunt ligt bij de arrondissementele brigades en hun korpsoversten (met een nationale brigade als steunbrigade); het commissariaat-generaal verzorgt het beheer van de mensen en middelen en heeft voor het overige een coördinerende en ondersteunende functie.

Het andere voorstel voorzag in een strakkere hiërarchische band met het commissariaat-generaal.

7.1.4. Het behoud van het bestaande, maar functioneel hervormde model

Dit voorstel bestaat erin de bestaande, algemene politiediensten te behouden maar met het verder uitvoeren van de beslissingen van de Regering, te weten:

- het realiseren op het lokale vlak van de interpolitiezones en het afsluiten van veiligheidscharters;
- het in concreto uitvoeren van de richtlijn van de minister van Justitie inzake de samenwerking en coördinatie van de opdrachten inzake gerechtelijke politie;
- het uitvoeren van het project Franchimont;
- het uitvoeren van de Regeringsbeslissing om bepaalde gespecialiseerde diensten te integreren in respectievelijk de gerechtelijke politie bij de parketten en de rijkswacht;
- voortzetten en uitbreiden van het experiment inzake autonome politieke afhandeling.

7.1.5. Een federale politie naast de gemeentepolitie

Een andere denkpiste, namelijk een federale politie met een gemeentepolitie, werd enkel terloops behandeld. Deze werd als een variante voorgesteld voor de eenheidspolitie.

7.1.6. Een lokale en een gespecialiseerde politie

Een eenvormig politiesysteem met een lokale (zone)politie en een gespecialiseerde politie werd hierbij voorgesteld.

In deze benadering vormen de +/- 200 interpolitiezones de kern van het politiebestedel. Een eenvormige politie gevormd uit leden van de gemeentelijke politiekorpsen en de lokale brigades van de rijkswacht alsmede leden van de gerechtelijke politie bij de parketten in de lokale opsporingsdiensten, staat in voor de volwaardige basispolitiezorg zoals omschreven in de omzendbrief IPZ-1 van de minister van Binnenlandse Zaken. In elke gemeente blijft minimaal een contactfunctie die de nabijheid en aanspreekbaarheid van de politie waarborgt. De bestuurlijke politieoverheid voor deze component is de burgemeester of burgemeesters verenigd in een college, terwijl de leiding wordt toevertrouwd aan een korpschef voor de gehele zone. De gerechtelijke overheid is de procureur des Konings.

De gespecialiseerde politie die zowel de bestuurlijke als de gerechtelijke politie waarneemt, situeert zich op het federale niveau en op het niveau van de gerechtelijke arrondissementen. Deze component wordt samengesteld uit vooral leden van de gerechtelijke politie bij de parketten en van de bewakings- en opsporingsbrigades samen met de gespecialiseerde bestuurlijke en ondersteuningsdiensten van de rijkswacht, en tevens uit leden van de gemeentelijke opsporingsdiensten.

Tussen beide componenten moet voorzien worden in niet-vrijblijvende verhouding om hen in de mogelijkheid te stellen hun respectievelijke doelstellingen in de politiezorg te kunnen realiseren. Ten aanzien van de gespecialiseerde politiezorg staat de lokale politie in voor de ondersteuning en toevoer van informatie evenals voor de uitvoering van federale prioriteiten op lokaal niveau. Anderzijds zorgt de federale gespecialiseerde politie voor de nodige feedback naar de lokale politie en voor de zeer gespecialiseerde ondersteuning van de basispolitie.

7.1.7. De éénheidspolitie

Het model van een éénheidspolitie, zoals voorgesteld aan de Regering in 1987 met het rapport “De politiediensten in België”, werd eveneens behandeld. Dit model voorziet de integratie van alle politiediensten in één politiedienst met een grote mate van deconcentratie van bevoegdheden en effectieven naar het laagste niveau, en concentratie van alle steundiensten en speciale eenheden op een federaal niveau. Het voorstel werd als volgt gemotiveerd:

Het model is de meest rationele oplossing voor de gekende disfuncties en beantwoordt optimaal aan de 9 criteria en kwaliteitsnormen die de expertencommissie zich gesteld heeft voor een “moderne, burgergerichte, kwalitatieve, efficiënte, doelmatige en transparante politiestructuur, zoals geformuleerd in de opdracht van de Regering aan de expertencommissie.

Deze eenheidsstructuur leidt na een overgangsfase tot een eenvormige bedrijfscultuur, een optimalisering van de beperkte beschikbare middelen door de eliminatie van dubbel tot driedubbel gebruik, en een gelijkwaardige dienstverlening in gans het land. De bedreiging voor de democratie, zoals regelmatig naar voor wordt geschoven, is mits een goede werking van de bestaande instellingen en overheden, en het inbouwen van de voorziene en goed functionerende democratische toezichtsorganen, evenmin bestaande als in de talrijke andere democratische Europese landen die reeds meer dan dertig jaar met een eenheidspolitie werken.

7.2. Besluiten inzake de besproken modellen

- 7.2.1. Op het ogenblik dat de Regering de opdracht van de “expertencommissie” wijzigde, was elk van de voormelde modellen voor een eerste maal besproken.
- 7.2.2. Voor elk van de modellen bestonden voor- en tegenstanders. Vermits slechts een eerste discussie over ieder model had plaatsgevonden en er nog niet tot onderlinge vergelijking van de modellen was overgegaan, was er op dat moment van de vorming van enige consensus ook nog geen sprake.
- 7.2.3. De nieuwe opdracht heeft een verdere bespreking van de vier voorgestelde modellen overbodig gemaakt doordat geen van deze modellen aan de krachtlijnen beantwoordt, zoals deze werden uitgestippeld door de Parlementaire commissie.

8. De vier bakens

De “*expertencommissie*” is tot de overtuiging gekomen dat er vier hoofdknelpunten -*bakens voor de toekomstige denkpistes*- zijn waarvoor zij absoluut een oplossing moest vinden.

- 8.1. In brede kringen rijst de vrees dat een geïntegreerde politiestructuur onder leiding van één federale politiechef een te grote machtsconcentratie inhoudt, die een gevaar voor het democratische gehalte van deze structuur zou vormen; deze -gegronde of ongegronde- vrees moet worden beantwoord;
- 8.2. De goede uitvoering van de opdrachten van gerechtelijke politie onder gezag en leiding van de magistratuur moet worden gewaarborgd;
- 8.3. De door de *Parlementaire commissie* voorgestelde “geïntegreerde politiezorg op twee niveaus gestructureerd” kan niet functioneren zonder een intermediair niveau; het komt de “*expertencommissie*” toe dit niveau uit te tekenen;
- 8.4. Het lokale of bovenlokale niveau moet zo worden ingericht dat het de voordelen van de verschillende lijnen van integratie en deze van een welbegrepen plaatselijke autonomie harmonieus combineert.

De “*expertencommissie*” meent dat ze voor deze vier knelpunten -“de vier bakens”- een passend antwoord of voorstel aanreikt.